تاثیر مراسلات در تقیید فتوای سابق آیة الله خوئی به اشتراک در شب و تغییر عبارت منهاج الصالحین در چاپ متاخر

(00:16)

تنبیه دوم را به اندازه‌ای که در ذهن قاصر من بود، عرض کردم. تنبیه سوم می‌ماند برای روایت ابن راشد و بحث‌های دیگر که عرض کرده‌ام مانده بود. یکی بحث کسوف و خسوف بود. در رساله حول مسالة رویة الهلال، صفحه چهل و یک، می‌فرمایند:

> **و لعمري ما الفرق بين طلوع القمر إذا خرج عن تحت الشعاع و بين الكسوف، في أنّ كلّ واحدٍ منهما أمرٌ سماويّ فكيف إذا تحقّق الكسوف المرئيّ في ناحيةٍ و غير المرئيّ في ناحيةٍ أُخرى؛ يُلتزم به و بما يترتّب عليه من الأحكام في هذه الناحية؛ و لا يُلتزم به و لا تترتّب عليه الأحكام في تلك الناحية؛ و لا يلتزم ذلك في طلوع القمر.[1]**

«و لعمري ما الفرق بين طلوع القمر إذا خرج عن تحت الشعاع و بين الكسوف»؛ می‌فرمایند چه فرقی هست؟ این «لعمری» را چرا می‌فرمایند؟ چون نقطه شروع حرف استادشان مرحوم آقای خوئی است. خیلی هم با قوت و قدرت در منهاج الصالحین چاپ اول، این استدلال را آورده بودند. دو سال گذشت؛ بحثش کردیم که در چاپ های بعدی تصحیحی انجام شده؛ در دو جا عبارت را تغییر دادند اما یک عبارت دو صفحه‌ای بود که منسجم با آن مبنای اول بود، ولی بقیه اش تغییر نکرده بود. خلاصه نقطه شروع اولی مرحوم آقای خوئی این نکته بود. خیلی روی آن تأکید داشتند؛ «ان خروج القمر عن تحت‌الشعاع ظاهرة سماویة»؛ برای آسمان است، وقتی برای آسمان است چه ربطی به آفاق و بقاع دارد؟! اینجا صورت می‌گیرد و قمر از تحت‌الشعاع بیرون می‌آید، ماه جدید هم آغاز می‌شود. می‌گوییم اینجا آغاز شده و آن جا نشده! اینکه معنا ندارد. این شروع کار ایشان بود. قبلاً هم آدرس آن را عرض کردم؛ در دو جا از مرحوم آقای هاشمی نقل کردیم. بعداً خودتان مراجعه کنید. ایشان گفته اند بعد از اینکه از بعض تلامذه استاد ما مرحوم آقای خوئی اشکالی آمد؛ ظاهراً همین رساله بود؛ این رساله‌ای که مرحوم آقای تهرانی برای مرحوم آقای خوئی نوشتند، ایشان را مجبور

کردند که به فتوایشان قید بزنند. این مجوریت کجا بود؟ همین بودکه ایشان گفتند شما می‌گویید «ظاهرة سماویة»، خب وقتی هلال آمد ماه شروع شده، الآن که از تحت‌الشعاع بیرون آمد، نصف کره زمین شب است، نصف دیگرش که روز است! در روز چه می‌خواهید بگویید؟! این نکته کم نبود. قبلش به‌این دقیقه التفات نبود. عبارت را اگر نگاه کنید، می‌بینید که تمام عبارات ناظر به همین وحدت شروع ماه با ظاهرة سماویة است که کار را تمام کردند. بعد آقای هاشمی فرمودند پیشنهاد من بود؛ گفتند من پیشنهاد دادم برای حل این معضل –وقتی نصف کره زمین است چطور می‌خواهید ماه را شروع کنید؟!- ایشان قائل به اشتراک در شب شدند. تا الآن هم خیلی از صاحبین فتوا این اشتراک در شب ای معظم‌ِشب را قبول دارند؛ کسانی که عدم لزوم اشتراک افق فتوایشان است.

بنابراین چنین مسیری برای ایشان طی شد؛ اشتراک در شب؛ خب در خود این قید جدید و پیشنهاد و اقتراح –به قول ایشان- معظمی از اشکالات دارد. در موسوعه ثالثه ایشان با بیاناتی می‌گویند چه طور می‌خواهید وحدت در شب را با ادله و سائر چیزها جور کنید؟! در اسئلة حول روية الهلال هم ایشان هم همین را فرمودند. حاج آقای سیستانی گفتند اینکه استاد فرمودند «ظاهرة سماویة» ما قبول داریم، اما خالصه نصف کره که روز است! خالصه باید یک کاری کنیم. کاری کنیم یعنی همراه ایشان بشویم و بگوییم بلاد مشترک در شب؟! نه. می‌گوییم آن بلادی که وقت غروب هلال داشتند. همانی که عرف مسلمین است. این هم فرمایشات شاگردان ایشان در این فضا است.

قبل از اینکه آن تصحیح صورت بگیرد، لذا عبارتی که در رسالة آمده مربوط به منهاج چاپ اول است. جلوتر این را عرض کردم. به‌نابال هر کدام از چاپ های اخیر رفتیم؛ ظاهراً اولی سال دون و چهار بود، بعد در سال دون و شش مراسلات شد. در چاپ های بعد از دون و شش دو جایش تصحیح شده و بقیه اش مانده.

این توضیح را برای این دلیل دادم تا ببینیم این «لعمری» که ایشان می‌گویند ناظر به کجا است. ناظر به تصحیح بعدی نگیری‌د. ناظر به اصل حرف است که در شروع با قوت و قدرت گفته اند «ظاهرة سماویة» است و چه ربطی به بلاد و آفاق دارد؟! خواستند کلاً ارتباط آن را با آفاق قیچی کنند. وقتی گفتند «ظاهرة سماویة» درست است ولی نصف کره زمین است لذا باید حرفی برای آن بزنید، یعنی بی خودی بلاد و آفاق را قیچی کرده‌اید. شما اینجا گیر آفاق هستید و باید حرف بزنید. این برای آن وقت است؛ این موسوعه اولی است که سبب تغییر فتوا شده. حال در این فضا است که ایشان می‌گویند شما با قدرت و قوت می‌گویید «ظاهرة سماویة» است، خب کسوف و خسوف را چه می‌گویید؟! کسوف هم ظاهرة سماویة است. خورشید در آسمان می‌گیرد؛ ماه در آسمان می‌گیرد، آن وقت قائل می‌شوید هر کجا خورشید و ماه گرفت کل کره زمین باید نماز آیات بخوانند؟! این جور چیزی را می‌گویید یا نمی‌گویید؟! نمی‌گویید. لذا از اینجا شروع می‌شود. من عبارت را سریع عرض می‌کنم. به‌صورت خالصه باشد تا خودتان روی آن تأمل کنید.

---

[1] رسالة حول مسألة رؤية الهلال، ص۴۱-۴۳

بازبینی #1
ایجاد شده 5 فوریه 2026 08:01:57 توسط ... .
به روزرسانی شده 5 فوریه 2026 08:03:22 توسط ... .